

Observationer i granskning av extra anpassningar i undervisning

---

Innehållet i detta dokument

I Skolinspektionens kvalitetsgranskning av skolans arbete med extra anpassningar¹ har observation använts som ett sätt att inhämta information om skolans arbetssätt, de aktuella elevernas behov och vilka extra anpassningar skolan sätter in för att möta dessa behov.

I samband med att kvalitetsgranskningen avslutats har förfrågningar från skolor kommit till inspektionen om möjlighet att ta del av observationsschemat för att själva kunna genomföra observationer på liknande sätt.

Detta observationsschema är en modifierad version som står den som så önskar fritt att använda i syfte att utveckla den egna skolans undervisning. Schemat måste naturligtvis kompletteras med annat underlag och anpassas utifrån de egna förutsättningarna.

Dokumentet har inte på något sätt status som föreskrift, mall eller annat styrdokument!

Vid frågor kan ni vända er till projektledaren Ulf Pantzare vid Skolinspektionen i Umeå.

---

¹ www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/skolans-arbete-med-extra-anpassningar/

Allmänt om observationerna

Vad är en observation?

En observation kategoriseras som en så kallad interaktiv metod, i likhet med exempelvis intervjuer. Med andra ord så deltar den som observerar i ett sammanhang i syfte att skapa ett underlag som sedan ska analyseras och bedömas. Denna dimension av medskapande ställer höga krav på ett enhetligt och systematiskt arbetssätt. Det innebär också att det krävs ett reflekterande förhållningssätt till den egna rollen som granskare liksom till den beskrivning av verksamheten som observationen resulterar i.

Syftet med observation av undervisning

Observationer av lektioner är ett centralt inslag för att få direkt information om vad som faktiskt sker i klassrummet. Även om lektionsobservationer är ett viktigt inslag i värdering av undervisningen utgör de samtidigt endast momentana nedslag i mer långsiktiga förlopp, vilket måste beaktas vid tolkning av resultaten.

Att genomföra observationer av undervisning

Den övergripande designen för observationerna, till exempel avseende val av antal lektioner, årskurser eller ämnen utgår från syftet med observationen.

Under observationerna för den som ska observera lämpligen löpande anteckningar av sina iakttagelser. Observationsschemat fylls i först i efterhand.

Det är viktigt att under själva observationen reflektera kring om och hur situationen påverkas av den som observerar. Denna bör förhålla sig så passiv och "osynlig" som möjligt under observationen, för att minska påverkan på det som observeras. Likaså är det viktigt att reflektera kring *vad som faktiskt observeras* respektive *vad som utgör tolkningar* av det som observeras. I de anteckningar som förs ska beskrivning särskiljas från tolkning eller värdering. Detta för att undvika att observatören tolkar in betydelser i det som ses som inte överensstämmer med intentionerna hos de vi observerar. Reflektioner/tolkningar kan med fördel tydligt markeras genom att dessa exempelvis noteras inom [hakparentes].

Strukturera användningen av eventuella förkortningar. Den aktuella eleven kan exempelvis markeras som "E", annan elev med "AE" (med numrering om det förefaller relevant "AE1", "AE2", osv). Läraren kan förkortas "L" (med numrering om det förefaller relevant "L1", "L2", osv).

Hållpunkter i form av klockslag bör föras in i de löpande anteckningarna i samband med byte av moment, exempelvis när tyst läsning inleds eller avslutas. Samma sak om den elev som observeras exempelvis sitter sysslolös eller väntar på hjälp en längre stund. Det kan stödja bedömningen av stödbehovet.

Om det är flera som observerat en lektion så bör dessa ha en diskussion om observationen efter lektionen. En person bör dock utses att ansvara särskilt för genomförande, analys och bedömning av observationerna.

Innan arbetet inleds bör det även beslutas hur resultatet ska användas vidare, exempelvis hur observerad lärare ska involveras.

Observationsschema

Fyll i text i de färgmarkerade rutorna

Kommun:	Observation nr:
Skola:	Datum:
Elevfall:	Total lektionstid enligt schema (min):
Ämne:	Antal närvarande elever:
Ansvarig lärare:	Granskarnas namn:
Behov hos eleven som observeras vid genomförd lektion (uppdelningen nedan är vägledande)	
Behov i förhållande till arbetsätt/arbetsformer	
Behov i förhållande till organisatoriska förutsättningar (schemaförändringar, fler eller färre lärare/vuxna i klassrummet, raster/rastvakter, fysiska miljön, placering i klassrummet, gruppsammansättningar, etc.)	
Behov av anpassat läromedel/utrustning	
Behov av elevhälsans kompetens genom specifika elevinsatser i undervisningen	
Behov av att läraren uppmuntrar eleven i sitt lärande	
Behov av variation i genomförandet av elevens extra anpassningar	
Behov av att de extra anpassningarna har ett tydligt mål för eleven	
Behov av tydliga utmaningar i undervisningen	
Behov av annat stöd från läraren för att klara det arbete som ska genomföras under lektionen	

Övrigt

De extra anpassningar för eleven som observerats vid genomförd lektion
(uppdelningen nedan är vägledande)

Lärarens val av **arbetssätt/arbetsformer**

Skolans **organisatoriska förändringar** (schemaförändringar, fler eller färre lärare/vuxna i klassrummet, raster/rastvakter, fysiska miljön, placering i klassrummet, gruppsammansättningar, etc.)

Skolans tillhandahållande av **anpassat läromedel/utrustning**

Elevhälsans kompetens används genom specifika elevinsatser i undervisningen.

Läraren **uppmuntrar** eleven i sitt lärande

Det finns en **variation** i genomförandet av elevens extra anpassningar

Lärarens tydliggörande av **målet** med de extra anpassningarna

Läraren ger eleven **utmaningar** i undervisningen

Läraren ger eleven det stöd den i **övrigt** behöver i förhållande till det arbete som ska genomföras under lektionen

Övrigt